

NATIONELLA
SEKRETARIATET FÖR
GENUSFORSKNING

Jämställd akademi 2017: 1

Planera

Vägledning för
jämställdhetsintegrering i akademien

Om vägledningen

Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet har ett uppdrag som stödfunktion till regeringssatsningen Jämställdhetsintegrering av högskolor och universitet (JiHU) under perioden 2016-2019. Inom ramen för uppdraget tar sekretariatet fram underlag för lärosätenas praktiska arbete med jämställdhetsintegrering.

Syftet med denna vägledning är att underlätta för lärosätena att utforma det inriktningsdokument, det vill säga den plan, som enligt uppdraget ska upprättas. Med hjälp av stödtexter under respektive rubriker ger vägledningen stöd i formuleringen av utvecklingsbehov, mål och aktiviteter. Ett illustrerande exempel återfinns i vägledningen *Initiera*. Arbetet med planen förutsätter också en inventering av hur ojämställdhet tar sig uttryck inom olika delar av organisationen, och en prioritering av vilka processer som arbetet ska riktas in mot. Till stöd för detta förarbete finns vägledningen *Inventera*.

Innehållet i detta underlag bygger på erfarenheter från stödverksamheten till regeringsuppdraget Jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM), samt aktuell forskning om och utvärdering av jämställdhetsintegrering i offentlig förvaltning.

Om sekretariatet

Nationella sekretariatet för genusforskning är placerat vid Göteborgs universitet sedan 1998 och arbetar med att öka genomslaget för forskning och kunskap om genus och jämställdhet inom akademien och i samhället som helhet. Bland uppdragsgivarna finns regeringen och Nordiska ministerrådet. Mer information finns på www.genus.se

Innehåll

UTGÅNGSPUNKTER	4
Ett problembaserat förhållningssätt	4
En intersektionell ansats	5
En del av lärosätets ordinarie verksamhet.....	5
PLAN FÖR JÄMSTÄLLDHETSINTEGRERING	6
Problemområde	6
Utvecklingbehov: vad är problemet?	6
Mål: vad ska uppnås?	7
Aktiviteter/insatsområden: Hur ska problemet lösas?	7
Bilaga 1. Matris för arbete med plan	8

Utgångspunkter

Under perioden 2016-2019 har alla statliga lärosäten samt Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping fått regeringens uppdrag att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering. Enligt uppdraget ska en plan vara upprättad senast den 15 maj 2017. Syftet är att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen.

Ur: Regleringsbrev för budgetåret 2016 avseende universitet och högskolor

Universitet och högskolor ska ta fram en plan för hur lärosätet avser utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen (prop 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115) t.ex. i fråga om lika möjligheter till karriärvägar, könsbundna studieval och genomströmning. Planen ska innehålla utvecklingsbehov, mål och aktiviteter som lärosätet avser att vidta samt genomföras under 2017–2019. Vidare ska planen beskriva på vilket sätt jämställdhet ska integreras och bli en del av lärosätets ordinarie verksamhet, exempelvis i lärosätets styrprocesser.

Planen ska vara upprättad senast den 15 maj 2017 och redovisning av åtgärder och resultat utifrån planen ska ske i varje universitet och högskolas årsredovisning för 2017–2019.

Universiteten och högskolorna får i sitt arbete med jämställdhetsintegrering inhämta stöd från Göteborgs universitet.

Ett problembaserat förhållningssätt

För att förändringsarbetet ska få avsedd effekt är det centralt att analysera vilka problem som de övergripande jämställdhetspolitiska målen avser att lösa inom just högskolesektorn. Därtill är det viktigt att en lokal probleminventering görs där varje lärosäte kartlägger, analyserar, formulerar och prioriterar vilka problem som det egna förändringsarbetet ska syfta till att lösa, och hur dessa relaterar till de identifierade samhällsutmaningarna.

Bakgrunden är att forskning och utvärderingar av jämställdhetsintegrering i offentlig förvaltning har visat att målstyrningen av jämställdhetsarbetet i sig medför vissa risker. När mål formuleras som abstrakta idealtillstånd tenderar de att osynliggöra problemen som de syftar till att lösa. Målen blir därmed bristfälliga som verktyg i ett konkret förändringsarbete. Konsekvensen blir också att jämställdhetsarbetet, snarare än att vara något som utmanar normer och maktordningar, riskerar att uppfattas som en konfliktfri verksamhet med enkla tekniska lösningar på policynivå. Att istället låta problemformuleringen vara styrande borgar för att arbetet blir relevant och för att lösningarna söks på rätt ställe.

En intersektionell ansats

En avgörande aspekt av problemformuleringen är att analysera och beskriva på vilket sätt problemen yttrar sig för olika individer och grupper. I forsknings-sammanhang används termen intersektionalitet för att beskriva och synliggöra situationer av förtryck som skapas i skärningspunkter för maktrelationer baserade på t.ex. kön, sexualitet, ras, klass, ålder och funktionsförmåga. Att planens problembeskrivningar bygger på en komplex förståelse av hur kön samvarierar med, och förstärks av andra maktordningar, är en förutsättning för en träffsaker problemlösning, och därmed för att förändringsarbetet ska bli relevant och få avsedd effekt.

En del av lärosätets ordinarie verksamhet

Enligt regeringsuppdraget ska lärosätens plan, utöver utvecklingsbehov, mål och aktiviteter, beskriva på vilket sätt jämställdhet ska integreras och bli en del av lärosätets ordinarie verksamhet. Detta är en central aspekt av jämställdhetsintegrering – det är kärnverksamheten och den ordinarie arbetsorganisationen som ska bära förändringsarbetet. Det vill säga, lösningen på problemen ska sökas i ordinarie strukturer, inom ramen för ordinarie budget och ansvarsfördelas enligt gällande delegationsordning. Varje form av sidoordning eller särskild hantering av jämställdhetsfrågorna står i konflikt med själva idén om integrering. Det finns alltså skäl att avstå från att upprätta en separat plan av projektkaraktär vid sidan av ordinarie verksamhetsplanering.

Mot denna bakgrund är vägledningen utformad så att planen ska kunna fungera som en riktningsskiss för arbetet genom att sammanfatta, illustrera och argumentera för de problem som verksamheten har identifierat. Planen sträcker sig över hela uppdragsperioden vilket innebär att innehållet löpande måste brytas ned, konkretiseras, resurssättas och ansvarsfördelas när den omsätts i praktisk verksamhet. Vissa problem behöver utredas ytterligare inom olika delar av organisationen för att hitta effektiva åtgärder, arbetsformer eller för att ta uppnådda resultat ett steg vidare. Denna nedbrytning av planen sker i enlighet med hur övrig verksamhet styrs och organiseras. Det betyder också att allteftersom arbetet fortskrider ska planens innehåll återfinnas i lärosätets ordinarie dokument för verksamhetsplanering och uppföljning på olika nivåer.

Plan för jämställdhetsintegrering

Den färdiga planen utgör ett inriktningsdokument som anger vilka problem lärosätet avser att arbeta mot under uppdragstiden. Rubrikerna nedan (utvecklingsbehov, mål och aktiviteter) är direkt hämtade från uppdragsformuleringen i lärosätens regleringsbrev, och fylls i för vart och ett av de identifierade problemområdena. Huvuddragen sammanfattas även i en tillhörande matris.

Problemområde

Här anges inriktningen för lärosätets arbete med jämställdhetsintegrering, det vill säga vilket huvudsakligt område som problembeskrivningar, mål och aktiviteter pekar mot.

Utvecklingsbehov: vad är problemet?

Här beskrivs de problem som lärosätet har identifierat, och som förändringsarbetet syftar till att lösa. Problembeskrivningen görs med fördel i två steg. En övergripande som med utgångspunkt i forskning beskriver problemet på en samhällelig nivå. Syftet är att säkerställa att planens inriktning är relevant genom att redogöra för lärosätets handlingsutrymme i förhållande till problemet. Problembeskrivningen på lärosätetsnivå tar sedan utgångspunkt i egna kartläggningar och analyser för att ringa in var och hur ojämställdhet görs, liksom vilka konsekvenser det får för olika individer/grupper. Använd gärna vägledningen *Inventera* till stöd vid probleminventeringen.

Mål: vad ska uppnås?

Här formuleras målet med jämställdhetsintegreringen, det vill säga det tillstånd som ska vara uppnått när aktiviteterna är genomförda. Målet ska således beskriva situationen när ett identifierat problem är löst.

Aktiviteter/insatsområden: Hur ska problemet lösas?

Under denna rubrik formuleras vad som ska göras för att lösa problemet. Observera att ”aktiviteter” här i första hand förstås som insatsområden. Detta mot bakgrund av att planen är ett inriktningsdokument och inte en handlingsplan av projektkaraktär. Det innebär att nedbrytning och konkretisering av planens mål och insatsområden sker i ordinarie processer och rutiner (VP, budget etc.). Detsamma gäller för uppföljning av arbetet. Ansvaret för att planera och genomföra lämpliga åtgärder anpassas därmed till de organisatoriska förutsättningarna och fördelas i enlighet med gällande delegationsordning. Planen å sin sida sammanfattar och motiverar vilka övergripande insatsområden som prioriteras, och uppföljningen av planen syftar främst till att utvärdera om tillräckliga åtgärder sammantaget har vidtagits för att lösa de identifierade problemen.

Processtöd JiHU

Hitta våra kontaktuppgifter här:

<http://www.genus.se/om-oss/personal-a-o/jihu/>

Bilaga 1. Matris för arbete med plan

PROBLEMMOMRÅDE 1:		MÅL	AKTIVITETER/INSATSMOMRÅDEN
UTVECKLINGSBEHÖV	Övergripande problem		
	Lokalt problem 1:		
	Lokalt problem 2:		
	Lokalt problem 3:		

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

NATIONELLA
SEKRETARIATET FÖR
GENUSFORSKNING

Nationella sekretariatet för genusforskning
Box 709, SE 405 30 Göteborg. Besöksadress: Övre Husargatan 36
Tel: +46(0)31-786 92 32 genus.se